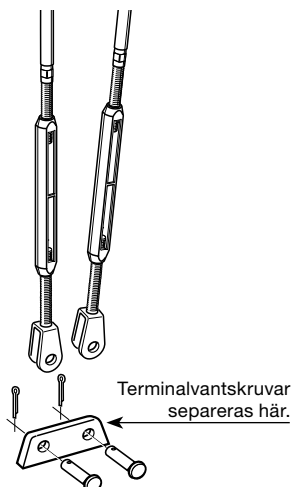
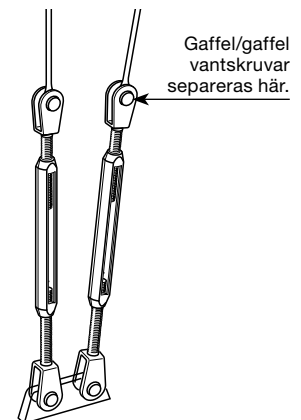
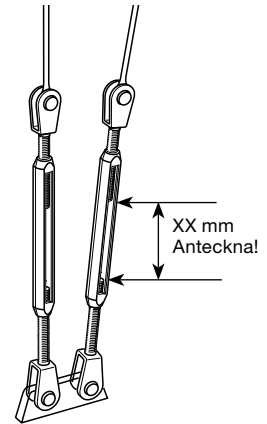

Förberedelser

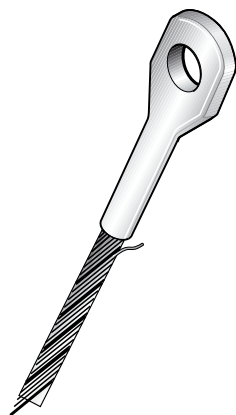
- Avlägsna seglen och vinterförvara dessa torrt. Kontrollera redan på hösten om de behöver repareras av en segelmakare.
- Avlägsna avtagbara detaljer som spinnakerbom, bom, kickstång (Rodkicker), diverse löpande rigg såsom spinnakernedhal och storskot. Iakttag försiktighet när kickstången demonteras. Säkra bomnocken med storfall eller dirk så att inte bommen faller ner i sittbrunnen då kickstången lossas. Drag ur rullflocks systemets manöverlina ur ledblocken.
- Gå upp i masten och demontera eventuella ömtåliga instrument m.m. om du bedömer att dessa kan skadas vid kranen.
- Kontrollera att vantskruvarnas inställning är dokumenterade så underlättar du trimning av riggen till våren. Gör annars en notering för varje vantskruv, hur stort mellanrummet är mellan skruvändarna. Skriv in dina värden på sidan 90.

Vid kranen

- Om masten är genomgående så ska "Tie-rod's" (sid 26) nu lossas från masten.
- Placera lyftstroppen i närheten av eller över mastens tyngdpunkt. Om stroppen placeras för långt ner blir masten "topptung" vilket orsakar kraftig obalans och gör det svårt att hålla mastens nederända. Fixera stroppen med en stark lina nedåt som beläggs omsorgsfullt i lämpligt beslag. På master med ett spridarpar placeras stroppen vanligtvis under spridarfästena. Kontrollera att den inte kommer i konflikt med undervantens infästningar.
- Säkra masten med hjälp av kranens sling. Speciellt viktigt om masten är däckstående. En person ska alltid vara ansvarig för att hålla mastens nederända.
- Repetera avsnittet "Vid kranen" på sidorna 22-23.
- Följ anvisningarna för din riggtyp, men i omvänd ordning.
- Separera vantskruv och stag/vant i vantskruvens övre del. På det viset kommer inte vantskruvarna att släpa i marken när masten lyfts av. Återmontera riggbultar och saxpinnar i vantskruvarna så att de inte kommer bort. Om vantskruvarnas övre gängade del är pressad på wiren så bör man demontera hela vantskruven från röstjärnet för att minimera risken för skador på gängorna.

Årlig översyn

En grundlig översyn av stående riggen rekommenderas före en långsegling. Genomför en utförlig besiktning av din rigg varje år eller inför en längre seglats.

- Lägg masten på bockar.

Stående rigg

- Torka av stående rigg med trasa och lösningsmedel.
- Kontrollera om något stag eller vant har brutna kardeler. Om en eller flera kardeler har brutit måste staget eller vantet ersättas med nytt. Byt då ett "helt par", exempelvis båda toppvanten, båda aktre undervanten etc. Hela paret skall bytas även om skada endast kan konstateras på en av wirarna. Motsvarande wire har haft samma påkänning. Seldéns rekommendation är att byta ut stående riggen efter 20000 Nm vilket vi anser vara en wires tekniska livslängd.

En stående rigg som ligger an mot masten hela vintern kan orsaka korrosionsskador på masten genom galvanisk reaktion mellan stål och aluminium. Risken är speciellt stor vid hög fuktighet och hög salthalt.

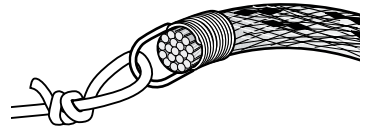

Smörj vantskruvarna med vantskrusolja. Art.nr. 312-502.

- Koppla loss vantspridare och all stående rigg. Demontera spridarnockarna från vantspridarna. Kontrollera att ingen wirekardel har brutit vid spridarnockarna. För att underlätta vid nästa riggning kan spridarnockarna sitta kvar på vanten. För länkad rigg är det vanligen inte nödvändigt att förändra inställningen på de vantskruvar som är fästade i spridarnockarna.
- Stående riggen rullas ihop och förvaras separat.
- Koppla loss eventuellt rullflocks-system och tag av delar såsom linstyrning, trumma och fallsvirvel.
- Rengör vantskruvarnas gängor med lösningsmedel och smörj därefter med Seldén vantskrusolja.
- Kontrollera wireterminaler, togglar, förlängningslänkar, vantskruvar, riggbultar och saxpinnar. Byt ut delar som är deformerade, spräckta eller på annat sätt defekta.

Löpande rigg

- Dra ur löpande rigg ur masten och ersätt med tunna pilotlinor. Pilotlina knopas noggrant i haländen av ett fall. Alternativt syr man en ögla i fallets ända där pilotlinan fästes. När fallet dras ur, dras pilotlinan in i masten. Detta gör att man kan tvätta den löpande riggen och eventuell stöldrisk elimineras.
- Kontrollera den löpande riggen avseende onormalt slitage på tågvirke, taglingar, splitsar och brustna wirekardeler. Nöj dig inte med att konstatera eventuellt slitage utan försök ta reda på varför det uppstått och åtgärda felet.
- Om den löpande riggen lämnas kvar på masten skall fallens eventuella wiredel dras ur masten, rullas ihop och därefter inte ha kontakt med aluminium. Detta för att undvika galvanisk korrosion. Tänk på att alltid ha en stoppknop i fallets halända.
- Se över schacklar, i synnerhet snabbschacklar avseende sprickbildningar, deformation och att de låser ordentligt.

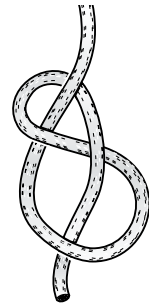
Tagling med ögla för pilotlina.

Mast och bom

Anodiserade profiler

- Skölj mast, bom, spinnakerbom, kickstång och rullfocks-system med vatten. Spola gärna invändigt också.
- Tvätta med mildt rengöringsmedel, exempelvis diskmedel. Skölj därefter noggrant eftersom de flesta rengöringsmedel innehåller ämnen som kan ge frätskador på aluminium. Låt detaljerna torka. Noggrann rengöring är i synnerhet viktig vid mastfoten där risken för korrosion är störst.

Fortsättning...

Stoppknop "åtta".

Tag för vana att beställa ersättningsdetaljer på hösten. Det underlättar både för dig och för våra återförsäljare.

- Kontrollera noggrant alla bärande beslag och håltagningar avseende:
 - Sprickor
 - Deformationer
 - Slitage/glapp
 - Fastsättning
 - Korrosion
 - Åldring (plast)
- En genomgående mast ska undersökas i däcksnivå avseende bucklor och sprickor
- Kontrollera eventuell styrbygel för genuafallet. Vid användning av rullfocks-system leds ibland genuafallet genom en bygel av brons. Om wirefall används slits bygel, vilket är meningen. Då slits nämligen inte fallet. Kontrollera eventuellt slitage av bygel och byt densamma om du räknar med att den inte klarar en säsong till. Mer information om detta finns i instruktion för Furlex rullfocks-system.
- Bomnocken är fästad med skruv. För att dessa skall kunna lossas måste gängorna smörjas varje säsong. Lossa och smörj en skruv i sänder.
- Kontrollera att rörliga delar (trissor, låsarmar i bomhals mm.) ej fastnat.
- Smörj in alla riggens aluminiumprofiler med paraffinolja, alternativt silikonfri båtpolish eller vax. Detta tätar profilernas porer och bevarar ytans glans. Även gjutna detaljer mår bra av denna behandling.

Kontrollera alla bärande beslag.

Målade profiler

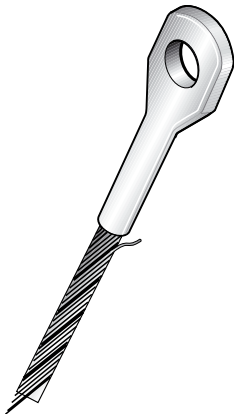
- ! • Målade master och bommar sköts på motsvarande sätt som anodiserade profiler. Det är dock extra viktigt att noggrant kontrollera, och åtgärda, skador som penetrerat det målade skiktet.
- Vid bättringsarbeten ska "våt" färg användas. Skaffa en färg som är ämnad för målning av aluminium, välj ut rätt nyans och följ tillverkarens instruktioner.
- Seldéns garantiåtagande omfattar inte korrosion på mast eller blåsbildning i färgen som kan härledas till någon av följande anledningar:
 1. Skador i färgen.
 2. Beslag monterade utom Seldéns kontroll.
 3. Håltagningar utom Seldéns kontroll.

Om man önskar borra eller såga i en målade mast bör följande råd följas:

- Vatten och luft får inte ha långvarig kontakt med en oskyddad aluminiumyta. Om så är fallet är det stor risk att korrosion tränger in under färgen, vilket i sin tur bildar blåsor.
- Som skydd rekommenderas att beslag isoleras från masten med tätningsmassa, exempelvis Sikaflex. En exponerad aluminiumyta behandlas med grundfärg och bättringsfärg.

Skada eller skönhetsfel?

Lär dig skilja på vad som skall betraktas som skada, och åtgärdas, och vad som kan betraktas som skönhetsfel. Försök att härleda varför en skada eller ett skönhetsfel uppkommit, och vidtag åtgärder för att detta inte skall upprepas.

Exempel på skador

- **Buckla i mast- eller bomprofil.** Beskriv bucklans djup, omfång samt placering för din Seldén återförsäljare. Därefter föreslår vi vad som behöver göras.
- **En permanent böj i mastprofilen.** Om böjen inte går att trimma bort är detta att betrakta som en allvarlig skada. Kontakta Seldén för byte av maströr, alternativt en ny mast.
- **Korrosionskador på rostfria detaljer,** dvs. skador som gått på djupet och inte går att polera bort. Delen måste bytas.
- **Lösa beslag.** Återmontera med korrekta popnitar/skruvar.
- **Kardelbrott.** Byt wire. Byt även motsvarande vant på "andra sidan" om det rör sig om tvärskeppsriggen.
- **Sprickbildningar i kolfiberprodukter.** Låt alltid en yrkesman reparera skador av denna typ. Detta material är avsevärt känsligare för skador än aluminiumprodukter och måste hanteras varsamt. En spinnakerbom i kolfiber som tappas i däck och utsätts för punktbelastning får lätt en liten sprickbildning. När bommen senare används under normala former utvecklas skadan och bommen går av.

Exempel på skönhetsfel

- **Repor och skav på anodiserade ytor** såsom mast- och bomprofil. Ett skadat anodiseringsskikt självläker genom att materialet oxiderar. Oxiden bildar ett skyddande skikt över skadan. Polish- och vaxbehandling ger också ett skydd för den exponerade ytan.
- **Brunaktig missfärgning** kan förekomma på allt rostfritt material. Om det går att polera bort är det endast ett skönhetsfel.
- **Missfärgning av kolfiberprodukter.** Produkterna är behandlade med UV-skydd men efter en tid i solen kan kolfiberprodukter förlora sin ytglans och i vissa fall missfärgas. Detta påverkar dock inte produktens styrka. En kolfiberprodukt som förvaras i tätslutande eller fuktigt material (plast, filt eller dyligt) kan få ljusa fuktfläckar. Dessa försvinner efter uppackning.

Förvaring

- Mast, bom och rullflocksystem vinterförvaras luftigt. Likrännor placeras nedåt för att förhindra vattenansamlingar och därmed frostsprängning. Detta är särskilt viktigt för rullflocksystem. Masten får under inga omständigheter läggas in i plast eller annat tätslutande material.
- Undvik att förvara en målad mast eller bom på armar med slit-skydd av vattenabsorberande material. Fukten orsakar blåsor i färgen. Textil och mjukt trä är värst. Nylon och hårt trä är bäst.
- Att använda masten som ås för presenningen kan vara praktiskt men se i så fall till att den skyddas mot slitage. Anodiseringsskiktet är endast 20 my (20 tusendels millimeter) tjockt och kan slitas ner av en presenning som gnider mot ytan. Resultatet kan bli permanenta skönhetsfel.
- Kolfiberprodukter är, som beskrivs ovan, känsliga för punktbelastningar och måste hanteras varsamt.